

Razgovaraonica „Ispeci pa reci!“

4. prosinca 2018.

Tema: Vršnjačko nasilje

U raspravi su sudjelovali Nada Mihoković-Kumrić, Marija Ajša Peuc, Tomislav Mlinac, Vlado Mihoković, Ivana Grubačević, Franko Sebastijan, Zdenka Mlinar i Davorka Plepelić-Župetić.

Uvodničar za temu „Vršnjačko nasilje“ bio je Vlado Mihoković. U uvodu uz popratnu PowerPoint prezentaciju upoznao nas je s pojmom i vrstama nasilja. Nasilje je po najjednostavnijoj definiciji neisprovocirana agresija. Nasilje može biti fizičko, verbalno, seksualno, socijalno, ekonomsko. Prema istraživanjima koje je proveo UNICEF među populacijom osnovnoškolske djece od 2. do 8. razreda njih 11-15% posto žrtve su nekog od navedenih oblika nasilja. Uzroci nasilja su različiti i mogu biti: agresivnost u obiteljskom okruženju koju dijete nauči te ispoljava i prema drugima, društvo i okoliš (mediji, reklame, filmovi, igrice...), škola – prije svega zbog oslabljenog autoriteta profesora, zlostavljeni koji postaju potencijalno zlostavljači, te neurogena agresija – nasljedna osobina odnosno genetski poremećaj (tzv. MAO) kod osoba koje nemaju dobar „most“ između nervnih stanica u mozgu te teže procesuiraju emocije. Posljedice nasilja mogu biti brojne, često i zdravstvene kada dolazi do teških fizičkih oboljenja uslijed psihičkih trauma nanesenih nasiljem. Znakovi zlostavljanja mogu biti oštećenja odjeće i stvari, gubljenje novca, promjene ponašanja. Prevencijom nasilja najviše se bave škole i profesori kroz razne programe, a roditelji su nedovoljno uključeni u cijeli proces. Vlado je naglasio da je nasilje kriminal te da treba prepoznati asocijalno ponašanje kod djece i reagirati na vrijeme.

Marija Ajša je rekla da se vršnjačko nasilje ne mora nužno odigravati u školskom okruženju i spomenula je slučaj Luke Ritza koji je postao simbolom stradanja od međuvršnjačkog nasilja. No uobičajeno je ipak govoriti o školi kad se govori o međuvršnjačkom nasilju. Pitala se također kako je moguće da nasilje u

školi traje, a da se to ne vidi, ne primijeti i na vrijeme ne sankcionira? Sve škole imaju programe prevencije nasilja, uglavnom u obliku kampanja. Te kampanje imaju pozitivan efekt koji je na žalost ograničen na vrijeme trajanja kampanje. Franko je naveo primjer iz svog razreda gdje je jedno dijete bilo zlostavljano te se upitao što je uopće nasilje i koji su uzroci nasilja. Smatra da su glavni uzrok odrasli, mi smo ti koji djecu učimo nasilju i zlu. Tomislav se nadovezao i rekao da je cijela priroda nasilna, primjere nasilja možemo pronaći i u životinjskom svijetu.

Vezano uz pitanje što se sve smatra nasiljem Marija Ajša rekla je da nasiljem ne smatra neka od ponašanja koja su naveli ostali – isključivanje, omalovažavanje, izolaciju...Smatra da nasilje mora biti namjerno, sustavno (iz dana u dan) te da su u pitanju različiti odnosi moći. Ostali smatraju da su i gore navedeni oblici međuvršnjačkog ponašanja također nasilje pa Franko navodi status kao mogući uzrok nasilja, a Vlado primjer izoliranog djeteta. Tomislav smatra da je u korijenu svakog nasilja različitost, onaj tko je po bilo čemu različit od ostalih – bilo pozitivno, bilo negativno – lako će postati meta! Davorka smatra da je ključno to kako se prema djetetu odnose roditelji i čemu ga uče. Smatra da s djecom treba razvijati prihvaćanje različitosti.

Povela se rasprava i o tome kako odgovoriti na nasilje, treba li ponekad „vratiti“? Tomislav je rekao da nikako ne podržava nasilje, ali smatra da nije dobro što mainstream želi da sve rješavaju institucije. Treba li nekome „vratiti“ u vrtiću? Smatra da da, jer treba djecu učiti da se ne povuku na prvu, da se ne boje, nego da ponekad i vrate, to je zdravo i može spriječiti daljnje nasilno ponašanje jer djeca na taj način uče postaviti neke svoje granice u odnosu na druge. Smatra da je nasilje također jedna od posljedica liberalizacije odgoja koja ne dopušta zdravo postavljanje autoriteta. Nada se složila i rekla da se danas čak više i ne koristi termin odgajanje, nego „usmjeravanje“.

Davorka si je također postavila pitanje kako reagirati kod nasilja? Smatra da kod djece treba osvještavati sve emocije pa i ljutnju i bijes, i ne treba ih zatomljivati. Franko je kao moguće rješenje ponudio uvođenje grupne psihoterapije u školama. Svjestan je da država ekonomski vjerojatno to nije u stanju financirati, a li da bi se trebalo naći mjesta za meditaciju, filozofiju i logiku – discipline koje treba učiti od malih nogu. Uzroke nasilja i on vidi u obitelji, ali se također pita otkud dolazi, od kada postoji? Je li nam urođeno? Smatra da jest jer smo i mi životinje, taj element nosimo u sebi, ali i sredstva za samokontrolu i spoznaju. Nada se nadovezala na Franka te usporedila agresivnost životinja i ljudi te je vezano uz to pročitala citat „Čovjek je karika koja nedostaje između životinje i istinski humanog ljudskog bića“.

Vlado smatra da je u prevenciji nasilja najvažnije učenje, jer se sustavnim metodama učenja, uvjeravanja, može značajno utjecati na razvoj mozga. Pri sprečavanju nasilja pomaže i kad kolektiv djeluje zajednički te je naveo dobar primjer svima poznate knjige i filma za djecu „Vlak u snijegu“. Davorka je navela primjer dobre radionice za učenje empatije pri kojoj su među djecu doveli malu bebu, a djeca su promatrala bebine reakcije i pokušavala shvatiti što joj treba. Tomislavu se ideja svidjela, jer, kako je rekao, danas se sve uči, osim kako biti normalno ljudsko biće u interakciji s drugim ljudima.

Marija Ajša smatra da treba raditi na smanjenju nasilničkog ponašanja. Navela je podatke dječje psihologinje Gordane Buljan-Flander iz Poliklinike za zaštitu djece da je i u Hrvatskoj oko 15% djece uključeno u lanac nasilja, a čak 85% zlostavljane djece izjavilo je da im nitko nije pomogao! Iz vlastite prakse školskog pedagoga poznaje postupke i mjere koje je potrebno poduzeti za rješavanje problema nasilničkog ponašanja djeteta. Da bi profesor nešto riješio, mora pokrenuti postupak, a cijeli slučaj završava na Centru za socijalni rad. Roditelj također ima pravo prigovora na ukor kao odgojnu mjeru. Učitelji i profesori koji pokrenu postupak mogu imati dosta problema, a škola riskira svoj ugled. Tomislav smatra da taj sistem u kojem slučaj na koncu rješavaju više institucije nije dobar, probleme

treba rješavati lokalno, na razini škole. Zbog prevladavajućeg liberalnog odgoja profesori nemaju autoritet koji su nekoć imali, sustav vrijednosti u društvu je urušen.

U zadnjem krugu komentara svatko je pokušao sažeti dio sada rečeno, a to je izgledalo ovako:

Vlado je rekao da je najveći problem u tome što dobar dio djece ne razlikuje dobro od zla. Za nasilje su krivi roditelji koji svojoj djeci ne daju dobre temelje i društvo, odnosno kapitalizam koji nastoji urušiti sve vrijednosti. Franko smatra da nasilje proizlazi iz čovjeka samog. Tomislav smatra da prije svega treba djeci ukazivati na loše koje čine, treba osuditi loše ponašanje kako ono ne bi eskaliralo u još gore. Davorka smatra da djeci nedostaje brižnosti i suosjećanja te podrška u emocionalnom odgoju. Zdenka također smatra da na loša ponašanja treba pravovremeno reagirati. Nada je uvjeren da djeca uče od odraslih, a ono što uglavnom uče, krivi su obrasci ponašanja. Marija Ajša rekla je da je posao škole ne samo da obrazujem, nego i da odgaja, socijalizira. Smatra da treba omogućiti grupni, timski rad, rad u parovima jer je to prevencija asocijalnog ponašanja. Trenutna organizacija rada ne pogoduje zbližavanju djece i to posljedično uzrokuje probleme.

Oko teme koju je Tomislav predložio za sljedeću raspravu – „**Odgoj djece – uloga škole u odnosu na ulogu roditelja**“ svi su se složili. Uvodničar na sljedećem susretu bit će Tomislav Mlinac.